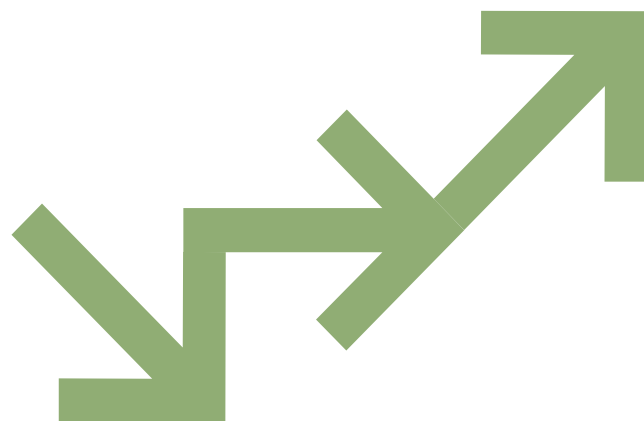

Stop Dropout

*Metodika prevence předčasného ukončení školní docházky
pro školní psychology a výchovné poradce*

Část 3
Flexibilní systém podpory a prevence (FSPP)

OBSAH

Východiska, Teorie a Praxe /5

Cílové skupiny pro FPSS
Metoda zaměření se na řešení

Vývoj a testování FPSS /9

Vývoj metody
Testování FPSS ve Vennesle a Kristiansandu
Rozvoj ohniskových skupin ve Vennesle a Kristiansandu

Osnovy a materiály /11

Kdo vytváří ohniskové skupiny

Adaptace FSPP pro české podmínky /12

Malé ohniskové skupiny
Mezioborové kulaté stoly

Přílohy /16

Příloha 1: V jakých situacích jsou mladí nahlášeni ohniskovým skupinám
Příloha 2: Příklady aktivit, které ohniskové skupiny zorganizovaly a provedly
Příloha 3: Příklad formální dohody
Příloha 4: Formulář vyjimky z profesní mlčenlivosti

SYSTÉM FLEXIBILNÍ PREVENCE A SYSTÉM PODPORY

Sissel Berglien
Øyvind Grov

Model ohniskové skupiny

„Nemůžeš se dívat na kámen najednou ze všech stran. Jenom tím, že si všichni řekneme, co vidíme, získáme úplný obraz celého kamene.“ Indické přísloví

Příměr s kamenem symbolizuje celostní myšlení, které stojí za metodou FPSS. Jen když budeme zkoumat člověka ze všech stran, získáme jeho celý obraz.

Systém Flexibilní preventivní podpory (FPSS) se snaží nabídnout celostní přístup, který odvrátí mladé lidi od vyloučení ze školy, a pomáhat těm, kteří už vyloučení byli. FPSS je jedním z nástrojů PPS v modelu třístupňové rakety. FPSS je koncept pro profesionály, kteří se zabývají prací se studenty. Slouží k poskytnutí dostatečné podpory a je založen na potřebách jednotlivce. Aktivní spolupráce a koordinace mezi příslušnými články, jako jsou školy, rodiny, úřady práce, policie, poskytovatelé sociálních služeb atd., funguje v mnoha regionech a celostní přístup je přizpůsoben rozličným společenským a kulturním podmínkám.

VÝCHODISKA, TEORIE A PRAXE

Systém flexibilní preventivní podpory (FPSS), nástroj, zaměřený na odvrácení mladých lidí od vyloučení ze školy a pomoc těm, kteří už vyloučení byli

FPSS, také nazývá práci s ohniskovými skupinami, je třetím stupněm třístupňové rakety PPS. Metody FPSS nabízejí celostní přístup, který se zaměřuje na jednotlivce a jeho budoucí možnosti.

Cílové skupiny pro FPSS

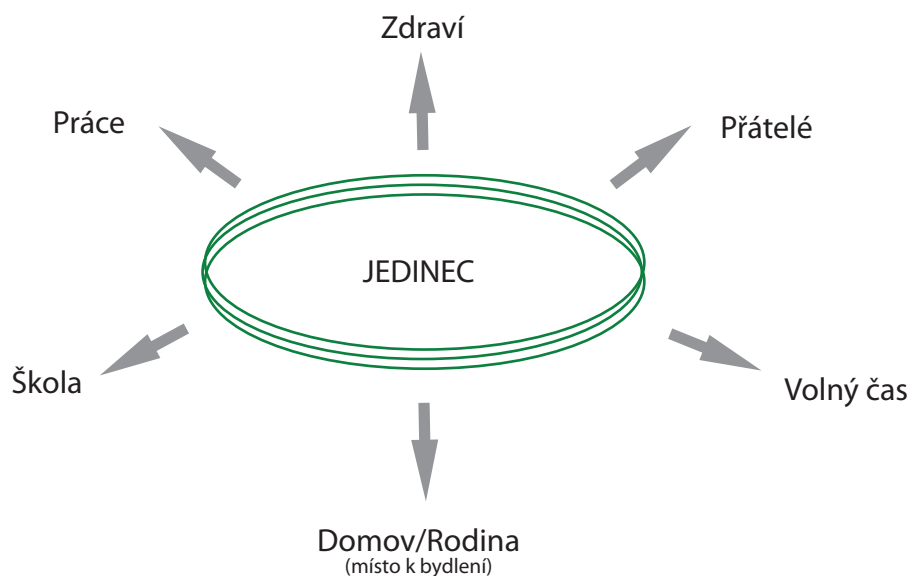
- Studenti s různými poruchami učení a/nebo nedostatkem základních znalostí z nižších ročníků středních škol.
- Studenti, kteří mají doma malou podporu nebo kterým se podpory nedostává kvůli závažným konfliktům v rodině.
- Studenti, jejichž rodiče mají negativní přístup ke škole a/nebo jejichž rodiče byli sami ze školy vyloučeni.
- Studenti s problematickým chováním.
- Studenti s psychickými problémy.
- Studenti, kteří si vyvinuli závislost.
- Studenti z ciziny či jiných kulturních prostředí, kteří nemají dostatečnou znalost místního jazyka.
- Studenti, kteří jsou členy zločineckých gangů a/nebo neonacistických hnutí.

Jaké byly hlavní cíle?

- Vyvinout efektivnější způsob organizování práce s mladými.
- Najít vhodné postupy při snižování počtu vyloučených.
- Odstraňování osobních a sociálních problémů.
- Zlepšení nástupu do různých oblastí profesního života.
- Vyvinutí metod pro spolupráci, která pomůže mladým vyloučeným studentům znovu na nohy a připraví je na další studium či jinou formu zvyšování kvalifikace.

Východiskem této metody byly praktické zkušenosti expertů, kteří se projektu zúčastnili, např. školních výchovných poradců. Projekt se zaměřoval na práci s mladými lidmi nejen ohroženými vyloučením ze školy, ale také vystaveným nebezpečí závislosti či zahájení trestné činnosti. Mnoho odborníků vyvíjelo značně intenzivně preventivní činnost, ale mnohdy s menšími výsledky, než se očekávalo. Dospěli jsme k závěru, že hlavním důvodem nedostatečných výsledků byl fakt, že každý z profesionálů pracoval odděleně a dost možná i časově nezávisle na ostatních. Jestliže má ohrožený student problémy doma, nepomůže mu jen, když škola vynaloží velké úsilí, aby jeho vyloučení odvrátila.

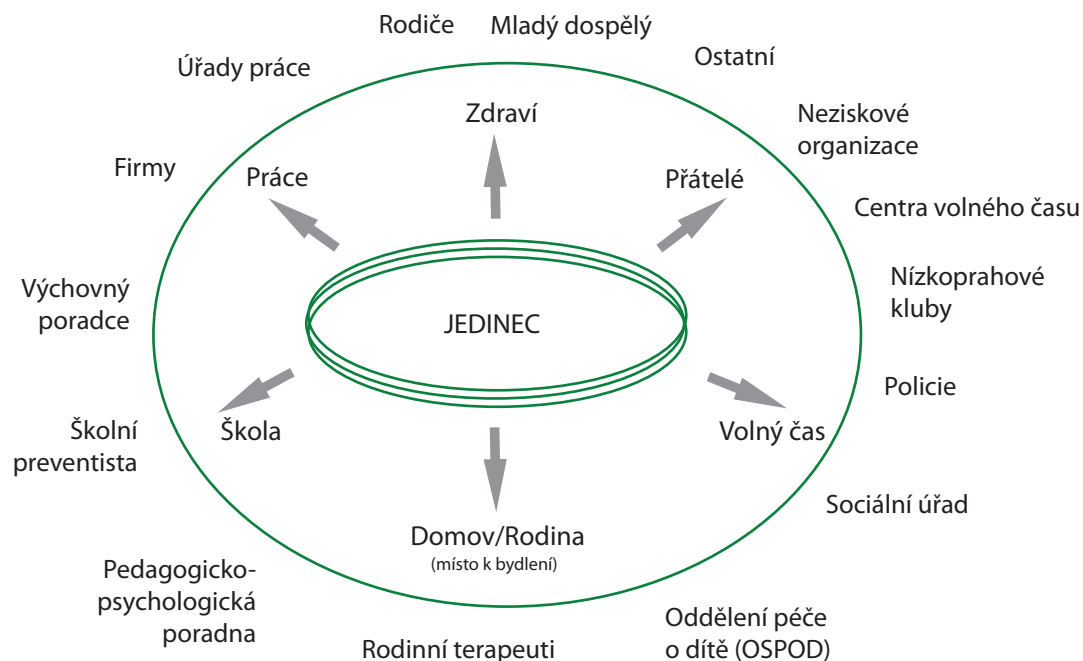
Tento nedostatek spolupráce vedl k tomu, že si Vyšší střední škola ve Vennesle a Norská asociace výchovných poradců v Agderu zažádaly o pilotní projekt Leonardo: „Dropouts Back on Track“, nabízející celostní přístup k ohroženým mladým lidem. Jakmile jim byl přidělen grant, všechny partnerské státy začaly vyvíjet celostní metody. Když byly myšlenky projektu prezentovány těm, kdo o něm rozhodovali a budoucím partnerům, použilo se dvou kruhů k popisu celostního myšlení, na němž si projekt zakládá:

První kruh popisuje rozdílné oblasti života, které představují ty významné problémy, na něž bychom se měli zaměřit při snaze pomoci mladým lidem dostat se z rizikových situací. Ačkoliv spatřily světlo světa v roce 2000, ještě předtím, než se do projektu zapojila reykjavická univerzita, mají mnoho společného s metodou Osobního profilu, vyvinutou v rámci PPS. Bubliny Osobního profilu pokrývají zhruba stejné oblasti života jako první kruh. Koncept šesti základních potřeb podle Williama Glassera se vine oběma projekty jako červená nit, tyto potřeby musí být neustále uspokojovány po celý lidský život.

V projektu Dropouts... byl sestaven jiný seznam článků a vyzdvihovalo se, že jestli se má pomoci mladým lidem v těžkých životních situacích, musí být založena efektivní spolupráce. Každý člověk je nadán svobodnou vůlí, a proto není záměrem rozhodovat se za dotyčné mladé lidi. Musíme přitom však mít na paměti, že v určitých těžkých životních situacích mladí lidé nejsou schopni činit správná rozhodnutí sami o sobě. Naším cílem je tedy pomoci mladým lidem, vytvořit opatření, která jim umožní se rozhodovat správně.

Abychom toto osvětlili, dokreslili jsme okolo první kruhu ještě jeden, který ukazuje články, které musí spolupracovat:

Metoda zaměřená na řešení

Společná práce s mladými v ohniskových skupinách je založena na metodě zaměřené na řešení. Ben Furman, M.D., zakladatel Helsinki Brief Therapy Institute Ltd and Twin Star Ltd, je psychiatr, psychoterapeut a mezinárodně uznávaný odborník v oblasti psychoterapie zaměřené na řešení. Zaměřuje se na pozitivní přístup pracující s přednostmi subjektů. (Furman Ben and T. Ahola, 1992).

V Norsku má s přístupem zaměřením se na řešení bohaté zkušenosti psycholožka Gro Johnsrud Langslet. Vyvinula přístup nazvaný Solution-Focused Brief Therapy – Terapie zaměřená na řešení – SFBT (Langslet, Gro Johnsrud, 2004.)

SFBT bývá vykládána jako účinná strategie řešení problémů, přinášející žádoucí změny v neustále se měnícím světě, kde lidské bytosti plodí jak problémy, tak řešení. Smysl spočívá v podnícení růstu a rozvoje tím, že se posílí zvláštní lidská schopnost vypořádat se s problémy, schopnost vymýšlet rozumná řešení. SFBT je použitelná v každé situaci, v níž lidé touží po změně a řešení starých problémů.

Na jihu Norska pracoval s tímto modelem Rune Høigård, pedagog na agderské univerzitě, a představil jej univerzitním studentům a školním poradcům. Podrobný popis této metody by zabral příliš mnoho času, ale jedna citace dobře vystihuje způsob, jakým se v FPSS postupuje: „Dívejte se na rozhovor jako na jízdu autem. Ačkoliv je dobré se sem tam podívat do zrcátka, nejlepší je se většinu času dívat před sebe.“ (Høigård, 1999)

Úhelnými kameny SFBT jsou:

- Kreativita
- Spolupráce
- Optimismus

Místo zaměřování se na nedostatky dotyčného jedince se FPSS zaměřuje na jeho kvality a řešení. Vytýčení si cílů je velmi důležité. Smyslem je zaměřit se na opatření, která fungují:

- Když to funguje, nech to být (nešťourej do toho).
- Když to jednou fungovalo, zkus to znovu.
- Když to nefunguje, nedělej to. Zkus něco jiného. (Steve de Shazer, 1994).

FPSS se zaměřuje na „Posílení“. Je velmi důležité mít víru v posílení a v to, že mladí lidé věří, že poradci a jiní specialisté, kteří s nimi pracují, jsou přesvědčeni o tom, že se mohou změnit, když budou chtít.

VÝVOJ METODY FSPP

Když vznikla metoda “Dropouts Back on Track” (Odpadlíci, zpět na palubu)”, vytvořila skupina institucí v norském městě Vennesla a sousedním městě Kristiansand tým spolupracovníků. (Berglien, Young & Grov, 2004). V té době však ve městě Kristiansand probíhala změna správního systému, a tak se vývoj metody soustředil primárně do města Vennesla. Na příkladě Vennesla je možné popsat model zavedení ohniskových skupin Flexibilního systému prevence a podpory (FSPP).

Starostové obou měst projevíli o metodiku od prvopočátku velký zájem a podepsali žádost zúčastnit se pilotního projektu. Je třeba zdůraznit, že podpora ze strany politického vedení znamenala pro vývoj nového modelu spolupráce zásadní a velmi důležitý krok. V návaznosti na účast města v pilotním projektu bylo možné získat pro spolupráci a podepsání záměru o společné spolupráci vedoucí různých služeb, odborů a úřadů. Starostové svolali zástupce různých odborů státní správy, aby projednali možnosti vytvoření závazné spolupráce mezi různými sektory za účelem smysluplné práce s mladistvými, kteří předčasně opustili vzdělání.

Na prvním setkání ve Vennesla se sešli následující účastníci:

Starosta a zástupci následujících veřejných úřadů města:

Městská služba sociálního zabezpečení

Úřad práce

Technické služby

Policie

Vzdělávací instituce

Národní pojišťovací služba

OSPOD

Organizace pro podporu na trhu práce

Jednotka zvláštních zdrojů

a projekt “Vennesla Finding New Roads”

Setkání skončilo ustanovením mandátní skupiny, jejímž úkolem bude vytvořit návrh vzájemné závazné spolupráce. Mandátní skupinu tvořili čtyři účastníci, dva z nich byli zástupci projektu Leonardo, další dva členy tvořili velitel místní policie a ředitel odboru sociálních služeb. Jako cílovou skupinu definovali odborníci mladé lidi ve věku od 16 do 21, což je skupina, jíž se primárně věnuje poradenská služba „Follow-up“. Jedná se o dospívající, kteří nikdy nenavštěvovali střední školu nebo opustili

vzdělávání předčasně a potřebují podporu při vytvoření a realizaci srozumitelných a smysluplných opatření. Součástí cílové skupiny byli rovněž dospívající, kteří doposud školu navštěvují, ale hrozí jim vysoké riziko vyloučení nebo jinak podmíněného předčasného ukončení vzdělávání.

Výsledkem prvodních jednání byla následující ustanovení:

Spolupracující partneři utvoří ohniskovou skupinu, která se bude pravidelně setkávat. Zástupci sektorů, institucí či oborů, které nejsou zastoupeni v existující ohniskové skupině, budou přizváni v případě potřeby. Úkolem skupiny pokrývající různé aspekty služeb bude definovat pravidla a manuál fungování skupiny. Ohnisková skupina se bude skládat z následujících členů:

- Poradce poradenské služby „Follow -up“
- Zástupci úřadu práce
- Zástupci OSPOD a OSSZ
- Zástupci policie
- Rodič/Rodiče/jiný zástupce v případě že je studentovi méně než 18 let.
- Později do skupiny přibyli zástupci centra volného času poskytujícího většinu volnočasových aktivit ve městě a zástupci zdravotnické školy
- Z každého oboru či služby bude jmenován jeden zástupce, který bude pro svoji instituci či obor koordinovat realizované úkoly a aktivity.

Ohnisková skupina se bude potkávat na pravidelných setkáních, s jejichž obsahem budou členové obeznámeni předem. Všechny probírané záležitosti musí být odsouhlaseny „klientem“, jenž za tímto účelem podepisuje svolení s udělením výjimky z profesní mlčenlivosti, ve kterém souhlasí s tím, že se budou členové ohniskové skupiny projednávat jeho záležitosti. (Viz příloha 4).

Klient sám se účastní setkání. Pokud je nezletilý, k jednání jsou přizváni jeho rodiče či opatrovníci. Hlavním záměrem spolupráce je nalezení a provedení účinných a smysluplných opatření, která jsou závazná pro všechny zúčastněné. Dále je nezbytné, aby všichni členové brali vlastní aktivitu a její výsledky vážně a projednaná opatření realizovali a vyhodnocovali. Z každého setkání se pořizuje detailní zápis. V případě, že klient odmítá účast na ohniskové skupině a nabídku její pomoci, musí podepsat dokument s prohlášením o odmítnutí nabídky. Účelem tohoto prohlášení možnost doložit skutečnost, že klientovi byla nabídnuta pomoc, kterou však tento odmítne. (Viz příloha 4). Tuto aktivitu obstarává poradce ze služby „Follow-up“.

Členové ohniskové skupiny však od samého počátku fungování apelovali na rozšíření ohniskové skupiny o další experty za účelem obsáhnutí častých závažných problémů mimo jejich pole působnosti. Jedná se především o odborníky na závislost na alkoholu a drogách. Dalším problémem mladých lidí, kteří se ocitli v obtížné situaci, je přístřeší. Autoři prezentovali projekt všem vedoucím odborů v rámci města a obdrželi řadu dalších zájemců o připojení se ke smlouvě (viz příloha 3).

Šíření a aplikace FSPP v Norsku

Pro rozšíření metodiky využili autoři v Norsku různé taktiky. Zde jsou některé příklady:

- Autorský tým se zaměřil na úzkou spolupráci se starosty různých menších měst a do spolupráce zahrnul rovněž vedoucí různých relevantních odborů v odpovídajících institucích měst.
- Autoři identifikovali klíčové osobnosti, kteří v dané oblasti platí za klíčové odborníky a věnovali velkou pozornost tomu, aby je získali pro třífázovou metodiku a přesvědčili je o její užitečnosti.

- Účastnili se všech možných konferencí, na kterých šlo prezentovat metodiku
- Využili maximální možné podpory médií k propagaci programu a aktivit projektu
- V komunikaci s politiky zdůraznili, že využití FSPP je možné v rámci existujících aktivit a lidských zdrojů, projekt tedy nevyžaduje dodatečné financování z různých rozpočtů
- Snažili se veškerou spolupráci ladit pozitivně a chápat se každé nové příležitosti

Osnovy a Materiály

V této kapitole vysvětlíme osnovy pro implementaci nástrojů FPPS. Metody tohoto projektu prošly zkouškou ve čtyřech evropských zemích, v nichž se výrazně různí společnost, kultura i školský systém. Strategie FPPS jsme již vysvětlovali, ale zde pro lepší uvážení uvádíme několik klíčových pojmů.

- Nízkoprahové nabídky
- Zaměření se na rodiče jakožto na zdroje prevence
- Výjimka z profesní mlčenlivosti – nutný schvalovací formulář
- Ohniskové skupiny mohou být rozšířeny, je-li to třeba
- Koordinace práce
- Závazné, na konkrétní kroky zaměřené programy
- Celostní přístup mezi spolupracujícími partnery
- Komplexní plán na úrovni jednotlivce
- Používání prostředků napříč jednotlivými složkami
- Stanovení minimální frekvence schůzek
- Zápisy ze schůzek, které budou zahrnovat rozhodnutí, posouzení podniknutých kroků a rozdělení odpovědnosti
- Metoda práce policie s mladými lidmi v rizikových oblastech
- Preventivní akce: Akce na školách, které mají odvrátit studenty od odchodu ze školy a akce k navrácení již vyloučených studentů na školy či do kurzů

V Přílohách nabízíme následující příklady:

- V jakých situacích jsou mladí nahlášeni ohniskovým skupinám (Příloha 1)
- Příklady aktivit, na jejichž uspořádání ohniskové skupiny spolupracovaly (Příloha 2)
- Příklad formální dohody podepsané několika úřady (partnery) (Příloha 3)
- Formulář vynětí z profesní mlčenlivosti (Příloha 4)

Z koho se skládají ohniskové skupiny

Účastníci budou v různých skupinách různí. Následující členové však musí být v každé:

- Dotyční mladí lidé
- Rodiče
- Škola

Dalšími významnými účastníky mohou být:

- Policie
- Úřady práce
- Správa sociálního zabezpečení
- Školní zdravotník
- Zástupci volnočasových kroužků
- Přátelé dotyčného studenta/studentky

Jiné články se mohou účastnit podle potřeby.

Adaptace pro české podmínky

Již na prvním veřejném semináři, na kterém autoři prezentovali metodiku výchovným poradcům, školním psychologům a karierním poradcům úřadů práce, způsobilo představení metody FSPP značný rozruch. Publikem se šířila vlna skepse mísená s upřímným zájmem. Prvotní stanovisko však bylo jednoznačné. Tato metoda u nás nemůže fungovat.

Norská spoluautorka Sissel Berglien se však touto vlnou skepse nenechala vyvést z míry a dodala, že ohromující statistiky poukazující na 97% snížení recidivy u kriminality mladistvých jsou zlatou medailí korunující běh na dlouhou trať deseti let vývoje, testování a pilotáže Flexibilního systému prevence a podpory.

Poselstvím pro české odborníky v pomáhajících profesích bylo povzbuzení v experimentování a improvizaci. „Začněte v malém kruhu odborníků, vytvořte ohniskové skupiny s rodiči, psychologem z pedagogicko-psychologické poradny a několika lidmi z neziskových organizací pracujících s mladistvými. Po prvních úspěších si vás začnou všimnout média a politici a pak uvidíte, kam nasměrujete další vývoj“.

Někteří z účastníků se této výzvy chopili doslova a začali v rámci projektu StopDropout prozkoumávat možnosti vytvoření zárodků podobného systému v jejich organizačním prostředí. Výsledkem pilotních aktivit a kulatých stolů uspořádaných v rámci pilotáže StopDropout jsou doporučení pro dvě možné cesty, kterými se čeští odborníci v pomáhajících profesích mohou ubírat.

Model 1**Malé ohniskové skupiny**

Varianta počáteční malé ohniskové skupiny kopíruje norský model. Principem je vytvoření poradní skupiny zahrnující osoby relevantní pro řešení otázek týkajících se mladistvých studentů. Tato varianta zachovává model individuální práce se studentem, kterému buď bezprostředně hrozí vyloučení či jiné ukončení školní docházky nebo se nezletilým, který již opakovaně školu přerušil a nedaří se mu ani návrat, ani nalezení uspokojivé náhradní cesty.

Součástí těchto skupin mohou být:

- Dotyčná osoba (student/studentka, bývalý student/studentka)
- Výchovný poradce či školní psycholog
- Rodiče
- Kamarádi dotyčné osoby
- Zástupci neziskových organizací pracujících s dospívajícími

Je velmi pravděpodobné, že v prvotní fázi spolupráce se nepodaří zapojit, sjednotit a koordinovat širokou skupinu odborníků zahrnující všechny relevantní orgány a instituce relevantní pro řešení komplexních případů týkajících se dospívajících či mladých dospělých.

Pokud však souhlasíte s postojem, že problémy a trápení mladých lidí lze vyřešit pouze systémem „dáme hlavy dohromady“, je třeba s komplexním přístupem někde začít.

Výchovný poradce či školní psycholog jsou ve své činnosti velmi limitováni. Proto jistě uvítají spolupráci s rodiči a možnost pracovat v širším kontextu zahrnujícím například kamarády mladého člověka, kterého by se poradní skupiny týkaly. Rovněž ze strany neziskových organizací zaznávají na metodu FSPP velmi vstřícné reakce. Řada z nich by její uvedení do praxe uvítala. Pro uvedení úzce definované varianty ohniskových skupin je třeba zajistit základní prvek – pořádací a koordinující instituci. Nelze jednoduše definovat, která instituce by tuto roli měla převzít. V případě norského modelu to bylo poradenské centrum pro dospívající, které v rámci pilotního projektu tuto činnost koordinovalo. V případě české varianty FSPP by mohla iniciativa vzejít z různých stran, např.:

- regionální oddělení poradenství Úřadu práce ČR
- probační a mediační služba
- Pedagogicko-psychologické poradny
- Institut pedagogicko - psychologického poradenství ČR
- nezisková organizace pracující s mladistvými

Model závazné smlouvy mezi zúčastněnými a prohlášení o výjimce z poradenského závazku důvěrnosti lze převzít od původních autorů a přizpůsobit jej vnitřním podmínkám a regulí zúčastněných institucí. Důležité je kontaktovat potenciální motivované partnery a uspořádat první sezení, na kterých se vytyčí pravidla fungování ohniskové poradenské skupiny.

Pro úspěšné fungování lze doporučit úzký kruh zúčastněných založených na ověřených a dobře fungujících kontaktech. Postupně lze ohniskové skupiny zvětšovat o přizvané experty z dalších oborů souvisejících s preventivní a poradenskou prací s mladými lidmi.

Lokální mapa

Obstarejte mapu vašeho města, mikroregionu nebo v případě velkoměst městského okrsku a na některém z úvodních setkání malé ohniskové skupiny do ní zaznačte všechny instituce, organizace a orgány státní správy, které by do budoucna mohli o zapojení do systému FPSS mít zájem. Vezměte si na pomoc internet, najděte adresy jejich sídla a označte je různobarevnými špendlíky či samolepkami podle míry jejich propojení s vaší organizací. Instituce si rozdělte minimálně do tří skupin na:

1. Instituce a organizace, kde máte navázány kontakty
2. Instituce a organizace, kde nemáte kontaktní osoby, ale předpokládáte zájem o spolupráci
3. Instituce a organizace, u nichž bude případné zapojení do FPSS vyžadovat dlouhodobější a strategická jednání.

Na zkoušku

Předtím, než se rozhodnete začít s pracovní aktivitou skupiny, můžete si vyzkoušet jednu případovou studii „nanečisto“. Pro tento případ lze využít buď najatého studenta herectví, nebo studenta dobrovolníka, který se zhostí předem detailně definované role. Krom role rodičů, která bude rovněž hereckou etudou, mohou všichni ostatní členové autenticky pracovat a přistupovat k problematice dotyčného mladého člověka jako by to bylo „naostro“.

Taková zkouška nanečisto se vyplatí hned z několika hledisek:

1. **Hledisko organizační** - členové malé ohniskové skupiny si na případové studii nanečisto ověří průběh práce skupiny, náročnost přípravy, komunikaci a domluvu před setkáním, odhad časového horizontu a nezbytnost případné časové rezervy.

2. **Hledisko procesní** – na pilotním případě se rovněž ukážou možná slabá místa, skutečnost, zda byla dobře zformulována dohoda o spolupráci a daří se jí dodržovat. Kolo nanečisto rovněž odhalí, zda se skupině daří stanovovat realistické „domácí úkoly“ a jak efektivní je jejich plnění mezi jednotlivými sezeními.
3. **Hledisko skupinové** – řešením případu nanečisto si skupina vyzkouší vzájemnou spolupráci a specifika mezioborové komunikace a má příležitost včas odhalit potenciální slabá místa ve spolupráci, definici rolí a kompetencí.

Model 2

Mezioborové kulaté stoly

Tato varianta se od malých ohniskových skupin liší tím, že se v prvním plánu nezaměřuje na konkrétní poradenská řešení probíhající formou skupinových mezioborových sezení s mladistvým a jeho rodiči. Tento model je vhodný tehdy, pokud škola, úřad práce, pedagogicko-psychologická poradna či jiná instituce se zájmem o aplikaci StopDropout metodiky nemají možnost utvořit ani úzce pojatou ohniskovou skupinu, ve které by mohli začít s prací s klientem. Nebo pokud takovou skupinu mohou utvořit, avšak její členové z různých důvodů nesouhlasí s aktivitou ve formě skupinové intervence s přítomným mladým člověkem a jeho rodiči.

Motivy k iniciování Mezioborových kulatých stolů

- Nejsou vytvořeny mezioborové vazby mezi institucemi
- Potřeba zjistit a definovat společné cíle a strategie
- Potřeba vytvořit tým před individuálními poradenskými intervencemi

Jak vyplynulo ze zpětné vazby nejrozličnějších odborníků, jež se účastnili workshopů StopDropout, vize mezioborové a meziinstituční spolupráce na individuálních případech mladistvých představuje pro řadu organizací téma zcela nové a doposud nerealizované. Mnohdy zpětně vyplyne najevo, že se různé instituce věnují podobným tématům, vyvíjejí strategie či intervence, aniž by o sobě navzájem věděli a měli možnost svoje odborné postupy vzájemně konzultovat, propojovat či doplnit kontext daného problému.

Realizaci Mezioborových kulatých stolů lze popsat jako první krok k meziinstituční spolupráci a vytvoření jednotné strategie práce s mladistvými. A také jako předstupeň realizace kompletní verze programu FPSS v podobě velkých ohniskových skupin pracujících s jednotlivými případy mladých lidí v obtížné životní situaci.

Jelikož náplň kulatých stolů není přímá poradenská intervence, lze okruh jejich účastníků rozšířit o další zúčastněné subjekty jako:

- zástupce sdružení rodičů
- ředitele škol
- zástupce velkých firem/zaměstnavatelů v regionu
- zástupce médií

Náplň aktivit kulatého stolu může být předem nastíněna prvotním iniciátorem, většinou však priority a společné cíle vykrystalizují ze samotných setkání kulatých stolů. Prvotní společné motivy vyzdvížené iniciátorem kulatých stolů ve zvacím dopise/e-mailu mohou být následující:

- potřeba vymezení společné strategie a postupů při práci s mladistvými
- výměna zkušeností a dobré praxe
- podniknutí kroků k provázané spolupráci na úrovni praktické práce s klientem

- vytvoření systému mezioborového toku informací
- zájem získat aktuální přehled o činnosti ostatních institucí
- snaha o sjednocení indikátorů kvality a kritérií pro hodnocení výsledků, atd.

Příklad realizace mezioborových kulatých stolů

Při vyhodnocování výsledků Týdne vzdělávání dospělých zjistily karierní poradkyně Úřadu práce v Rychnově nad Kněžnou velký zájem zaměstnavatelů a ředitelů škol z regionu setkávat se na mezioborových setkáních a zjistit možnosti potenciální spolupráce a propojení aktivit. Po absolvování školení v metodice StopDropout se tři poradkyně rozhodly propojit tyto dva motivy a uspořádat sérii kulatých stolů, která by započala tradici mezioborového setkávání a vytvořila základy pro budoucí realizaci ohniskových skupin pracujících na individuální bázi s klienty samotnými.

Kulatých stolů iniciovaných a organizovaných Úřadem práce Rychnov nad Kněžnou se zúčastnily různé cílové skupiny:

- ředitelé základních škol
- ředitelé středních škol
- zástupci velkých zaměstnavatelů regionu
- výchovní poradci ze ZŠ
- zástupci projektu StopDropout
- ředitel ÚP Rychnov nad Kněžnou
- karierní poradkyně ÚP Rychnov nad Kněžnou

Jako jedno z hlavních témat identifikovali účastníky již od prvního setkání nutnost poskytnout studentům středních průmyslových škol a středních odborných učilišť dostatečné a především motivující informace o využití jejich studia po skončení střední školy. Tak bude jednak možné realisticky pracovat s jejich motivací pro studium a zároveň ukázat jim výhody využití oboru v praxi. Výchovní poradci zdůraznili, že mají sami nedostatek informací o významu, aktuálnosti a využití oborů, které se na jejich škole využívají a tudíž sami nemohou poskytovat studentům argumenty v případě pochyb a váhání o ukončení či změně studia. Nutnost pružnější spolupráce a vzájemné informovanosti mezi školami a firmami v regionu (především technickými obory) se tak stala jednou z klíčových aktivit kulatých stolů pro příští období. Kulaté stoly doposud organizují karierní poradkyně ÚP Rychnov nad Kněžnou, většina zúčastněných se do jejich práce zapojuje pravidelně a motivovaně. Ve vztahu k využití metodiky StopDropout je zřejmé, že mezi současným stavem kulatých stolů a aktivním využitím FPSS a metody ohniskových skupin je ještě značná cesta. Jedním z příštích kroků bude vytvoření pilotní poradenské skupiny, která by vyzkoušela FPSS na studentovi „nanečisto“. Úvodní setkání skupiny a poradenská intervence nanečisto jsou plánovány na jaro 2012. Průběh spolupráce mezi poradenskými odborníky z ÚP Rychnov nad Kněžnou ovlivnila drastická reorganizace Úřadu práce, která postup aplikace metodiky StopDropout zpomalila. I přesto však není pochyb o motivaci začlenit StopDropout do aktivní nabídky služeb nezaměstnaným a to nejen v regionu Rychnov nad Kněžnou, ale také mezi karierními poradkyněmi z celého královéhradeckého kraje.

PŘÍLOHA 1

V jakých případech je dospívajícím doporučena účast na skupině:					
police	škola	centrum volného času	služby péče o dítě	rodiče/opatrovník	zdravotnický personál /zdravotník
policejní záznam	záškoláctví	intoxikace v centru pro mládež	řeší případ individuálně pokud není řešení zakotveno v zákoně o sociálně-právní ochraně dětí	problémy ohledně užívání drog a alkoholu	obavy vycházející z rozhovoru se studentem/ zdravotní prohlídka
výslech týkající se potíží nebo problematických projevů	předčasné zanechání studia	problematické chování		problémy spojené s okruhem přátel, známých	
	intoxikace ve škole	problémy spojené s kriminální činností		problémy spojené s kriminální činností	
	obavy z jiných studentů	problémy ohledně užívání drog a alkoholu		překročení hranic, nedodržení pravidel	
	problematické chování			problémy spojené s destruktivním chováním	

PŘÍLOHA 2

Příklady aktivit, které ohniskové skupiny připravily a uskutečnily			
Důraz činnosti ohniskových skupin leží v maximálním využití jejich zdrojů a možností s ohledem na jedinečné potřeby každého mladého člověka.			
škola	domov	volný čas	jiné
další zdroje	stanovení limitů	zájmové skupiny	vzorky moči
akce zaměřené na snížení rizika záškoláctví	rodiči prováděné kontrolní akce	holčičí a klučičí skupiny	oznámení na Sociálně-právní ochranu dětí
pracovní skupiny	sdružení rodičů	letní brigády	psychiatrické služby pro mládež
vyloučení ze školy	setkávání členů rodiny doma večer	diskotéka / klub	akce pořádané Sociálně-právní ochranou dětí
follow-up resources / sledování nových zdrojů, nápadů		preventivní akce	iniciativa v řízení volného času
různé možnosti zaměstnávání učňů		různé dobrovolnické akce	výzkum
pracovní poradenství ve spolupráci s poradenským servisem		osobní rozhovory	probační a mediační služba
		letní prázdninové programy	zatčení a pátrání
		zimní prázdninové programy	trestní postih nebo pokuta
		vzorky moči	svěření do péče
			rozsudek, trest

PŘÍLOHA 3

Příklad závazné smlouvy

definující spolupráci mezi sekčními radami projektu Dropouts Back on the Track

Smlouva o spolupráci mezi obcí Vennešla v zastoupení starosty a vedením odboru sociálních služeb, A3 Vennešla A/S, odboru kultury, zdraví, bydlení, vzdělávání a výchovy, předškolního vzdělávání a péče o dítě, zástupce obchodní komory, policie z Vennešly a Ivelandu, zástupci zdravotních pojišťoven, zástupci trhu práce, vyšší odborná škola ve Vennešle a poradenský servis.

1. Začátek pilotního projektu byl zaměřen na určení způsobu, jakým by mohla být uskutečněna spolupráce mezi výše uvedenými subjekty. Začátek projektu bude v srpnu/září 2001.
2. Cílovou skupinou jsou dospívající mezi 16 a 21 lety (cílová věková skupina poradenského servisu), u kterých se neúčastní pracovního procesu nebo kteří opustili školu, aniž by získali potřebnou kvalifikaci a vzdělání.
3. Podstatná část práce bude prováděna v ohniskové skupině složené ze zástupců sociálních služeb nebo odboru péče o dítě, úřadu práce, policie a škol, poradenského servisu. Ohnisková skupina musí být co nejmenší.
4. V případě potřeby budou do skupiny přizváni i další partneři.
5. Průběh skupiny se bude odvíjet od souhlasu mladistvých a/nebo rodičů s projednáváním jejich případu v ohniskové skupině. Na základě toho bude celá skupina a spolupracující subjekty vázány profesním tajemstvím.
6. Návrh modelu skupiny bude stanoven pro celý plán akcí a může být eventuálně použit společně s plány akcí úřadů práce a poradenského servisu.
7. Práce v ohniskové skupině bude prováděna v souladu s následujícími instrukcemi:
 - Poradenský servis je zodpovědný za řízení odvedené práce. Všichni mladiství, zapojení do skupiny, budou registrováni v registru poradenského servisu.
 - Ohnisková skupina se bude scházet pravidelně. Reprezentanti jiných partnerských organizací budou v případě potřeb přizváni k účasti. Dohromady pak s ohniskovou skupinou budou rozhodovat o dalším vývoji spolupráce a spolupráci zhodnotí.
 - Ohnisková skupina se bude scházet ve stanoveném čase a podle předem stanovené agendy. Všichni spolupracující partneři by měli obdržet dohodu o mlčenlivosti a ochraně informací. Partner, který je v přímém kontaktu s mladistvým, použije dohodu při předkládání nových případů ohniskové skupině. Ze všech setkání se bude vést zápis. V zápise musí být přesně uvedeno, kdo co dělá. Je důležité, aby všichni lidé pracující v ohniskové skupině měli nějakou možnost zástupu, aby mohli iniciovat jednotlivé kroky skupiny a to i v případě, že ohnisková skupina nebude mít možnost dělat všechna nezbytná rozhodnutí bez jejich přítomnosti. Všechny projednávané kroky musí být dostatečně reálné, aby bylo možné je uskutečnit.
 - Spolupráce se zaměří na jednotlivé kroky, které budou pro všechny členy závazné. Všechna přijatá opatření musí být splněna a zhodnocena.
 - Ve vztahu k dospívajícím je třeba myslet holisticky, ne se jen zaměřit na výcvik a práci, ale také na jejich život samotný a volnočasové aktivity dospívajících.
 - Dospívající se bude setkání osobně účastnit. Pokud ona či on nebudou zletilí, je nezbytná přítomnost rodičů nebo opatrovníka nebo musí být o schůzce alespoň informováni.
8. Dospívající je přítomný na první schůzce a v případě potřeby i na dalších schůzkách. Nicméně je důležité, aby vždy, když se skupina sejde s klientem/dospívajícím, bylo učiněno shrnutí odvedené práce.

9. Dospívající, kteří si nepřejí, aby jejich případ byl projednáván na skupině nebo nemají zájem o pomoc, musí podepsat odmítnutí účasti na skupině. Je důležité, aby takovýto nesouhlas byl zdokumentován, protože dospívajícímu byla nabídnuta pomoc a on ji odmítl.
10. Mnoho dospívajících potřebuje více sociální a chápavé podpory, než jsou různé spolupracující subjekty schopny poskytnout. Doplňkem spolupráce může být činnost jedné osoby, která bude zodpovědná za hlubší práci s jednotlivými mladistvými cílové skupiny.

Starosta města Vennesla

Vedoucí odboru zdraví

Vedoucí odboru bydlení

Vedoucí odboru obchodu a služeb

Velitel policejních složek

Ředitel A3 Vennesla

Vedoucí projektu "Vennesla na nové cestě"

Ředitel regionálního odboru pracovního trhu

Vedoucí poradenského servisu ve Vest-Agder

Ředitel odborné školy ve Vennesle

Ředitel sociálních služeb

Vedoucí odboru vzdělávání a výchovy

Vedoucí zdravotnického vzdělávání

Vedoucí odboru péče

Vedoucí odboru sociální ochrany

Vedoucí odboru kultury

PŘÍLOHA 4

Dohoda o výjimce mlčenlivosti a ochraně informací

Návrh dohody Výjimka ze slibu profesní mlčenlivosti

Tímto dokumentem dávám souhlas k projednání mého případu týmem ohniskové skupiny a uděluji účastníkům skupiny výjimku z profesní mlčenlivosti. Zavazuji se také k účasti na ohniskové skupině, pokud budu přizván.

Jméno a příjmení: _____

Podpis žáka: _____

Adresa: _____

Telefon: _____ **Mobil:** _____

Podpis rodičů / opatrovníka (pokud je mladistvému méně než 18 let) _____

Bylo mi nabídnuto projednání mého případu na ohniskové skupině, ale nabídku jsem odmítl.

Jméno a příjmení _____

Podpis žáka _____

Podpis rodičů / opatrovníka (pokud je mladistvému méně než 18 let) _____
